

PASIŪLYMAS
LIETUVOS RESPUBLIKOS PRANEŠĖJŲ APSAUGOS ĮSTATYMO
PROJEKTUI
NR. XIP-2459

Siūloma keisti			Pasiūlymo turinys
Straipsnis	Straipsnio dalis	Punktas	
1	1, 2		<p>Argumentai:</p> <p>Projekto 1 straipsnis įtvirtina siaurą pranešėjų, kuriems bus suteikiama apsauga pagal įstatymą, apibrėžimą. Nors nurodoma, kad įstatymo paskirtis yra užtikrinti pranešėjų apsaugą, bet papildomas įstatymo tikslas ir tolesnės projekto nuostatos leidžia daryti išvadą, kad apsauga bus suteikiama tik tiems pranešėjams, kurie praneš apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas. Taip nepagrįstai susiaurinama įstatymo reguliavimo apimtis ir nepagrįstai paliekama neapsaugota tam tikra pranešėjų dalis, pranešusių apie neteisėtas veikas, kurios nepatenka į korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų apibrėžimą pagal Lietuvos Respublikos Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnį, tačiau yra ne mažiau svarbios. Be to, pakankamai svarbu pabrėžti, kad pranešėjų institutas neatsiejamas nuo viešųjų interesų apsaugos.</p> <p>Pasiūlymas:</p> <p>Pakeisti 1 straipsnio 1 dalį, papildyti jį 2 dalimi ir visą straipsnį išdėstyti taip:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Šiuo įstatymu siekiama užtikrinti pranešėjų apsaugą ir skatinti informacijos apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas apie neteisėtas veikas atskleidimą bei veiksmingesnę viešųjų interesų apsaugą. 2. Įstatymas nustato pranešėjų apsaugos nuo neteisėtų poveikio priemonių teisinius pagrindus.
2	2		<p>Argumentai:</p> <p>Pranešėju pagal projektą gali būti esamas ar buvęs darbuotojas arba kitas asmuo. Jeigu stažuotojai ir praktikantai minimi apibrėžiant tiek „darbuotojo“, tiek „kito asmens“ sąvokas, toks teisinis reglamentavimas vertintinas</p>

			<p>kaip perteklinis ir klaidinantis.</p> <p>Pasiūlymas: Pakeisti 2 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip: 2. Darbuotojas – fizinis asmuo, dirbantis pagal darbo sutartį (įskaitant patarnavimo sutartį) už atlyginimą, valstybės tarnautojas arba profesinės karo tarnybos karys. „stažuotojas, praktikantas. Darbuotoju taip pat laikomas ir pranešėjas, kuris dirba darbdavio įsteigtoje įmonėje, įstaigoje, filiale.“</p>
2	3		<p>Argumentai: „Darbuotojo“ ir „kito asmens“ sąvokų apibrėžimai yra labai svarbūs apibrėžiant tą asmenų ratą, kuris gali pretenduoti į pranešėjo statuso suteikimą. Taigi iš esmės įtvirtinamas „pranešėjo“ apibrėžimas. Šis apibrėžimas, remiantis užsienio šalių praktika ir pranešėjų apsaugos reguliavimo standartais, įmanomas tik nurodžius potencialaus pranešėjo sąsają su darbdaviu. Taigi išplečiant šį asmenų ratą tais asmenimis, kurie apie veiką sužino dėl jiems atliktos administracinės paslaugos, nepagrįstai išplečiamas ir potencialių pranešėjų apibrėžimas. Būtent darbinis ryšys reiškia, kad asmuo dėl savo padaryto pranešimo gali realiai nukentėti, pvz. būti pažemintas pareigose, atleistas iš darbo ir pan., t.y. būtent darbdavys turi realią galimybę pranešėjo atžvilgiu imtis priešišku veiksmų. Be to, išplėtus potencialių pranešėjų ratą tampa neaišku, koks apsaugos mechanizmas taikytinas asmenims, kurie pranešė apie netinkamai jiems teikiamą administracinę paslaugą (kas, iš esmės, reiškia įprastinę skundo dėl netinkamo viešųjų paslaugų teikimo ar netinkamo tarnautojo elgesio teikimą).</p> <p>Pasiūlymas: 2 straipsnio 3 dalį išdėstyti taip: 3. Kitas asmuo – fizinis asmuo (ne darbuotojas), kuris turi suteiktą priėjimą prie darbdavio duomenų ar informacijos (praktikantas, stažuotojas, taip pat savanorystės ar kitais pagrindais dirbantis asmuo). Kitu asmeniu taip pat laikomas pranešėjas, kuris apie darbdavio ar viešojo administravimo subjekto daromą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką sužino dėl jam atliktos administracinės paslaugos.</p>
2			<p>Argumentai: Projekte potencialių pranešėjų ratas labai susiaurinamas,</p>

		<p>apibrėžiant juos tik per asmenis, kurie praneša apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas. Taip į įstatymo reguliavimo sritį nepatenka asmenys, kurie gali pranešti apie kitus reikšmingus pažeidimus, pvz. aplinkos taršą, mokėjimą „vokeliuose“, kartelinius susitarimus, kt. Be to, taip labai sureikšminama procedūrinė pusė, o apsaugos pranešėjams suteikimas turėtų būti siejamas ne tiek su procedūrine puse, kiek su faktine situacija, t.y. apsaugos poreikiu.</p> <p>Pasiūlymas: Papildyti 2 straipsnį 4 dalimi: 4. Neteisėta veika – teisės aktams prieštaraujantis veikimas arba neveikimas, pasireiškiantis kaip teisės aktais įtvirtintų pareigų nevykdymas, netinkamas vykdymas arba savo įgaliojimų viršijimas.</p>
2	4	<p>Argumentai: Jeigu pranešėju asmuo bus laikomas tik tuo atveju ir tik nuo to momento, kai pranešimo pagrindu buvo pradėtas ikiteisminis procesas, tai įstatymas nesuteiks apsaugos pranešėjams iki tol, kol bus priimtas toks oficialus sprendimas. Taip pat apsaugos negalės tikėtis tie asmenys, kurie turėjo pakankamą pagrindą manyti, kad neteisėta veika buvo vykdoma, tačiau jų įtarimai nepasitvirtino ir dėl to nebuvo pradėtas ikiteisminis tyrimas. Pranešėjai turėtų susilaukti apsaugos nuo to momento, kai jų atžvilgiu darbdavys pradėtų vykdyti priešiškus veiksmus kaip atsaką į pranešimą. Be to, projekte neminimi atvejai, kai informaciją apie veiką atskleidžia ne pats darbuotojas/kitas asmuo, o jo šeimos narys ar artimas giminaitis. Tokiais atvejais asmeniui nesuteikus pranešėjo statuso, jis praranda teisę į bet kokią šiuo įstatymu reglamentuojamą apsaugą ir tampa pažeidžiamas.</p> <p>Pasiūlymas: Pakeisti 2 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip: 4. 5. Pranešėjas – esamas ar buvęs darbuotojas arba kitas asmuo, atskleidęs informaciją apie numanomai neteisėtą darbdavio, jo vadovų, darbuotojų, taip pat kitų darbdaviui pavaldžių arba atskaitingų asmenų veiką, —viešojo administravimo subjekto įtariamai padarytą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką ir kuri pranešėju pripažino</p>

			<p>ikiteisminio tyrimo pareigūnas. Išskyrus atvejus, kai atitinkama veika pažeidžia paties informaciją atskleidusio darbuotojo ar kito asmens teises arba įstatymų saugomus interesus; asmuo laikomas pranešėju ir tuo atveju, kai informaciją apie atitinkamą veiką atskleidžia ne jis pats, o jo šeimos narys ar artimasis giminaitis.</p>
2	5		<p>Argumentai:</p> <p>Sąvoka „sąžiningumas“ iki šiol nacionalinėje teisėje nebuvo apibrėžiama dėl savo kompleksiskumo ir dėl to, kad tai yra vertybinis kriterijus, kurio egzistavimą kiekvienu konkrečiu atveju nustatinėja teismas pagal bylos aplinkybes. Įtvirtinus konkretų sąžiningumo apibrėžimą, teismas netektų diskrecijos apibrėžti, koks pranešėjas laikomas sąžiningu, remdamasis pranešėjo sąžiningu jam žinomų aplinkybių vertinimu, o ne jo motyvacija.</p> <p>Pasiūlymas:</p> <p>Išbraukti 2 straipsnio 5 dalį:</p> <p>5. Sąžiningumas – tai vertybinis žmogaus elgesio matas, nustatomas pagal objektyvųjų ir subjektyvųjų kriterijus. Objektyviuoju požiūriu sąžiningumas suprantamas kaip žmogaus elgesys, atitinkantis protingumo ir teisingumo principų reikalavimus, t. y. rūpestingas ir atidus elgesys. Subjektyviuoju požiūriu sąžiningumas nusako asmens psichikos būklę konkrečioje situacijoje, atsizvelgiant į asmens amžių, išsimokslinimą, patirtį, faktines bylos aplinkybes.</p>
3	1,2		<p>Argumentai:</p> <p>Vadovaujantis juridinės technikos reikalavimais, sąžiningumo prezumpcija yra įprasta teisinė sąvoka, kuri ir reiškia, kad „pranešėjas laikomas sąžiningu, kol neįrodoma priešingai“. To papildomai aiškinti įstatyme nereikia.</p> <p>Taip pat, kaip minėta aukščiau, siūloma neapsiriboti tik pranešimais apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.</p> <p>Pasiūlymas:</p> <p>Pakeisti 3 straipsnio 1 ir 2 dalis:</p> <p>1. Pranešėjas turi teisę į apsaugą, jei jis veikia sąžiningai. Taikant šį įstatymą laikoma, kad pranešėjas yra sąžiningas,</p>

		<p>kol neįrodyta kitaip.</p> <p>2. Taikant šį įstatymą vadovaujamaši pranešėjo sąžiningumo prezumpcija.</p> <p>3.2. Pranešėjo sąžiningumo prezumpcija nesivadovaujama, Pranešėjas nelaikomas sąžiningu, jei jis nenurodo faktinių aplinkybių, sukėlusią sukėliančių įtarimų dėl neteisėtos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos buvimo.</p>
3	3	<p>Argumentai:</p> <p>Kiekvienu konkrečiu atveju sprendimas dėl apsaugos pranešėjams taikymo arba netaikymo turėtų būti priimamas įvertinus visas aplinkybes (ypač dėl gerai moralei prieštaraujančių tikslų, kas neturėtų būti tapatinama vien su pranešėjo vidiniu motyvu), todėl teismui turėtų būti paliekama diskrecija priimti vienokią arba kitokią sprendimą.</p> <p>Pasiūlymas:</p> <p>Pakeisti 3 straipsnio 3 dalį ir viską išdėstyti taip:</p> <p>3. 4. Apsauga pagal šį įstatymą gali būti netaikoma asmenims, kurie pateikė tik viešai žinomos informacijos ar apie neteisėtą veiką pranešė siekdami gerai moralei prieštaraujančių tikslų.</p>
3	4	<p>Argumentai:</p> <p>Pranešėjų apsaugos priemonių taikymas projekte siejamas su procesiniais veiksmais, o tai palieka asmenį neapsaugotą visą laiką iki ikiteisminio tyrimo pradėjimo ir po įstatymu nustatyto termino, t.y. dveji metai nuo procesinių veiksmų pasibaigimo. Tam, kad pranešėjų apsauga būtų veiksminga, apsaugos faktas turėtų būti siejamas su pranešimo faktu ir apsaugos poreikiu (jos gali niekada neprireikti, o gali reikėti net ir tais atvejais, kai procesas bus pasibaigęs arba nebus pradėtas dėl sąžiningo suklydimo, bet darbdavys imsis kerštauti), o ne su tam tikru įstatymo nustatyto momentu.</p> <p>Be to, tam, kad būtų veiksmingas ir aiškus pats apsaugos įgyvendinimo mechanizmas, įstatyme turėtų būti nustatyta, koku būdu pranešėjas galėtų patvirtinti patį pranešimo faktą.</p> <p>Pasiūlymas:</p> <p>Išbraukti 3 straipsnio 4 dalį ir papildyti jį 5 dalimi:</p>

		<p>4. Asmuo laikomas pranešėju nuo ikiteisminio tyrimo pradėjimo momento iki baudžiamojo proceso pasibaigimo.</p> <p>5. Apsauga pagal šį įstatymą taikoma tik įrodžius pranešimo faktą. Siekiant užtikrinti pranešėjo galimybes įrodyti atitinkamą faktą, 4 straipsnyje nurodyti pranešimo adresatai pranešėjo prašymu privalo nedelsdami pateikti jam rašytinį paliudijimą apie gautą pranešimą.</p>
4	1	<p>Argumentai:</p> <p>Pranešimų adresatų rato susiaurinimas iki ikiteisminio tyrimo įstaigų nepagrįstai atmeta galimybę spręsti problemas organizacijos viduje. Pranešimai yra viena efektyviausių priemonių aptikti tam tikrus pažeidimus organizacijos viduje (net efektyvesnė už išorinį auditą), o toks reguliavimo įtvirtinimas atimtų iš organizacijų galimybę išsiaiškinti ir spręsti problemas instituciškai. Be to, toks reglamentavimas projekte reikalauja iš potencialių pranešėjų didelio teisinio raštingumo ir teisinės sistemos išmanymo, t.y. sugebėti pakankamai kvalifikuotai įvertinti veika ir pranešti atitinkamam subjektui. Adresatu įvardinus tik ikiteisminio tyrimo įstaigas, iš subjektų rato eliminuojamas net ir tokios bene daugiausiai pranešimų šiuo metu priimančios institucijos kaip Valstybinė darbo inspekcija, Valstybinė mokesčių inspekcija, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, Nacionalinė mokėjimo agentūra, kt.</p> <p>Pasiūlymas:</p> <p>Pakeisti 4 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>1. Atskleisdamas informaciją apie korupcinio pobūdžio nusikaltimą neteisėtą veiką pranešėjas gali kreiptis į vieną iš ikiteisminio tyrimo įstaigų į darbdavį ar jo įgaliotus asmenis, hierarchiniu požiūriu aukštesnių institucijų, įstaigų atstovus, kontroliuojančių valstybės, savivaldybės ar privačių įmonių, įstaigų, organizacijų bei institucijų atstovus, teisėsaugos ir teisėtvarkos institucijas, taip pat profesinės savivaldos institucijas.</p>
4	2	<p>Argumentai:</p> <p>Pranešėjus motyvuoja ne vien tai, kad jie yra saugūs. Labai reikšminga motyvacijos dalis – suvokimas, kad tavo pranešimas kažką keičia. Tam, kad pranešėjas žinotų, jog jo</p>

		<p>pranešimas yra deramai tiriamas, būtina numatyti pareigą jį apie tai informuoti. Viešojo administravimo institucijos tokią pareigą turi pagal Viešojo administravimo įstatymą ir poįstatyminius aktus, tačiau kitos įstaigos ir organizacijos iki šiol neturi atitinkamos teisiškai įtvirtintos pareigos.</p> <p>Pasiūlymas: Pakeisti 4 straipsnio 2 dalį ir viską išdėstyti taip: 2. Pranešėjo kreipimasi gavęs šio straipsnio 1 dalyje numatytas subjektas, jei iš karto nėra pradedamas ikiteisminis tyrimas, privalo savo kompetencijos ribose per 30 kalendorinių dienų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka patikrinti ir įvertinti pateiktą informaciją, o pranešėją informuoti apie priimtus sprendimus. per teisės aktuose numatytą terminą, o jei jis nenumatytas – per protingą terminą, ištirti ir įvertinti pateiktą informaciją, o pranešėją informuoti apie priimtus sprendimus.</p>
4	3,4,5	<p>Argumentai: Pranešėjų apsaugos priemonių taikymo siejimas su ikiteisminio tyrimo pradžia palieka asmenį neapsaugotą visą laiką iki tol ir po to. Tam, kad pranešėjų apsauga būtų veiksminga, apsaugos faktas turėtų būti siejamas su pranešimo faktu, o ne su tam tikru kitu laiko momentu. Jeigu apsauga pranešėjams nebus taikoma tais atvejais, kai nepradedamas ikiteisminis tyrimas, neapsaugoti gali likti asmenys, kurie pagrįstai manė, jog yra pagrindas pranešti, tačiau pradėti ikiteisminiam tyrimui pritrūksta duomenų arba jis negali būti pradedamas dėl tam tikrų procesinių aplinkybių.</p> <p>Pasiūlymas: Išbraukti 4 straipsnio 3, 4, 5 dalis: 3. Jei gavus pranešimą ar patikrinus ir įvertinus gautą informaciją pradedamas ikiteisminis tyrimas, tuomet ikiteisminį tyrimą pradedantis pareigūnas, pripažįsta darbuotoją ar kitą asmenį pranešėju, apie tai informuoja pranešėją ir jo duomenis įrašo į nusikalstamų veikų registrą. 4. Jei patikrinus ir įvertinus gautą informaciją nepradedamas ikiteisminis tyrimas, tuomet ikiteisminį tyrimą pradedantis pareigūnas, nepripažįsta darbuotojo ar kito asmens pranešėju</p>

			<p>ir apie tai informuoja darbuotoją ar kitą asmenį.</p> <p>5. Jei asmuo apie korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką pranešą visuomenės informavimo priemonei, jis, norėdamas įgyti pranešėjo statusą, per 5 darbo dienas turi kreiptis į ikiteisminio tyrimo įstaigą.</p>
5	1	3,4	<p>Argumentai:</p> <p>“Šeimos” sąvoka tiesiogiai Civiliniame kodekse nėra įtvirtinta, tam tikrais atvejais kodeksas ar kiti įstatymai gali pateikti šeimos ar šeimos nario sąvoką, kuri yra būdinga tik kažkuriam konkrečiam teisiniui santykiui. Vis dėlto šeimos apibrėžimas yra siauresnis ir, renkantis jį, iš saugomų asmenų rato gali būti eliminuojami, pavyzdžiui, suaugę pranešėjo vaikai, pensininkai tėvai, kt.</p> <p>Tam, kad potencialūs pranešėjai būtų apsaugoti nuo traukimo civilinės atsakomybės dėl asmens dalykinės reputacijos, garbės ir orumo žeminimo tais atvejais, kai jie veikia sąžiningai, įstatyme kaip pranešėjų apsaugos priemonė turi būti įtvirtintas pranešėjų civilinės atsakomybės apribojimas.</p> <p>Pasiūlymas:</p> <p>Papildyti 5 straipsnio 1 dalį vienu punktu, pakeisti 3 ir 4 punktus ir viską išdėstyti taip:</p> <p>3) pranešėjų ir jų šeimos narių ir kitų bendrą ūkį vedančių asmenų, taip pat artimųjų giminaičių apsauga nuo bauginimo ir persekiojimo;</p> <p>4) pranešėjų civilinės atsakomybės apribojimas; kitos įstatymuose numatytos apsaugos priemonės.</p> <p>5) 4) kitos įstatymuose numatytos apsaugos priemonės.</p>
5	2		<p>Argumentai:</p> <p>Pranešėjų apsaugos priemonių taikymo pradžios siejimas su ikiteisminio tyrimo pradžios momentu palieka asmenį neapsaugotą visą laiką iki tol ir po to. Tam, kad pranešėjų apsauga būtų veiksminga, apsaugos faktas turėtų būti siejamas su pranešimo faktu, o ne su tam tikru kitu laiko momentu. Jeigu apsauga pranešėjams nebus taikoma tais atvejais, kai nepradedamas ikiteisminis tyrimas, tai kils grėsmė, kad apsauga nebus taikoma tiems pranešėjams, kurie pagrįstai manė, jog yra pagrindas pranešti, tačiau pradėti</p>

		<p>ikiteisminiam tyrimui pritrūksta duomenų arba jis negali būti pradedamas dėl tam tikrų procesinių aplinkybių. Pati pranešėjams taikoma apsauga neturėtų būti apribojama laike. Pranešėjas dėl savo pranešimo gali nukentėti bet kuriuo metu, net ilgą laiką po baudžiamojo proceso pasibaigimo</p> <p>Pasiūlymas: Išbraukti 5 straipsnio 2 dalį: 2. Pranešėjų apsaugos priemonės taikomos nuo ikiteisminio tyrimo pradėjimo momento iki baudžiamojo proceso pasibaigimo, bet ne trumpiau nei dvejus metus.</p>
6	1	<p>Argumentai: Siekiant be pagrindo neapsunkinti administracinių procedūrų ir neapkrauti teismų papildomu darbu, siūloma įtvirtinti laikotarpį, kuriam pasibaigus iš darbdavio nebebūtų reikalaujama gauti teismo sprendimo norint atleisti darbuotoją – buvusį pranešėją – iš darbo be jo raštiško sutikimo.</p> <p>Pasiūlymas: Pakeisti 6 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: 1. Jei atskleidamas informaciją pranešėjas oficialiai kreipėsi į 4 straipsnio 1 dalyje nurodytus subjektus, dvejus metus nuo pranešimo užregistravimo dienos Pranešėją atleisti iš darbo ar tarnybos be jo raštiško sutikimo galima tik gavus bylas dėl atitinkamos kategorijos darbuotojų atleidimo nagrinėjančio teismo leidimą. Leidimo suteikimo klausimas sprendžiamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse bei Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme numatytais darbo ir tarnybiniais ginčams nagrinėti nustatytais taisyklėmis. Teismų sprendimai dėl leidimų suteikimo gali būti skundžiami įstatymų nustatyta tvarka.</p>
6	2	<p>Argumentai: Projekte atleidimo iš darbo ar tarnybos atveju asmeniui, kuriam taikomos pranešėjo apsaugos priemonės, numatomas konkretus terminas, per kurį suteikiama teisė informuoti darbdavį apie tokių apsaugos priemonių taikymą. Laikotarpis, kuris konkrečiu atveju turėtų būti suteikiamas darbuotojui informuoti darbdavį apie savo statusą, turėtų būti</p>

		<p>vertinamas kiekvienu atveju individualiai, atsižvelgiant į aplinkybių visumą, tad griežtas termino nustatymas gali apriboti pranešėjo teises.</p> <p>Pasiūlymas: Pakeisti 6 straipsnio 2 dalį: 2. Šio straipsnio 1 dalyje numatyta apsaugos priemonė taikoma tik tuomet, kai gavęs darbdavio įspėjimą apie atleidimą arba pranešimą, kad darbo sutartis nutraukiama arba jis atleidžiamas iš tarnybos, pranešėjas per protingą terminą 5 darbo dienas informuoja darbdavį apie tai, jog jam taikytinos pranešėjų apsaugos priemonės. Jei per protingą terminą tokia informacija darbdaviui nepateikiama ir darbdavys užbaigia atleidimo procedūrą, pranešėjas atleidimą iš darbo (tarnybos) gali ginčyti bendrais pagrindais.</p>
6	3	<p>Argumentai: Tuo atveju, jei darbuotojas nenori arba nebegali grįžti į darbą, iš kurio buvo atleistas, yra numatoma pareiga darbdaviui sumokėti buvusiam darbuotojui kompensaciją.</p> <p>Pasiūlymas: Pakeisti 6 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip: 3. Jei darbdavys pranešėją atleidžia iš darbo (tarnybos) nepaisydamas pagal šio straipsnio 2 dalį gautos informacijos apie jam taikomas apsaugos priemones, pranešėjas gali kreiptis į teismą, savo pasirinkimu prašydamas arba sugrąžinti jį į darbą ar tarnybą bei kompensuoti dėl atleidimo prarastą vidutinį darbo užmokestį arba kompensuoti dėl atleidimo prarastą vidutinį darbo užmokestį ir sumokėti dvidešimt keturių vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžio – šešių vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžio kompensaciją.</p>
6	4	<p>Argumentai: Šia dalimi siekiama apsaugoti pranešėją ir užtikrinti, kad neteisingas darbo santykių praradimas neturės itin sunkių finansinių pasekmių pranešėjui ir jo šeimai. Kita vertus, tokiu būdu siekiama prevenciškai įspėti darbdavius ir kartu padaryti sankciją realia, kad nekiltų noras piktnaudžiauti.</p> <p>Pasiūlymas:</p>

			<p>Pakeisti 6 straipsnio 4 dalį numatytą kompensacijos dydį ir viską išdėstyti taip:</p> <p>4. Šio straipsnio 1 dalyje numatytą teismo leidimą gauti nebūtina, jei darbdavys darbuotojui sumoka jo dvidešimt keturių vidutinių mėnesinių darbo šėšių—vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžio kompensaciją, jei pasibaigia terminuotoji, sezoninė arba laikinoji darbo sutartis, jei pasibaigia terminas, kuriam buvo priimtas pakaitinis valstybės tarnautojas, taip pat tais atvejais, kai yra Darbo kodekso 136 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų ar kitų Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytų imperatyvių (nuo darbdavio valios nepriklausančių) pagrindų nutraukti darbo arba tarnybos santykius.</p>
7,8			<p>Argumentai:</p> <p>Projekte įtvirtinta pareiga, susijusi su apsauga nuo pranešėjo tapatybės atskleidimo, adresuojama tik ikiteisminio tyrimo pareigūnui, tačiau jeigu bus išplėstas subjektų, galinčių priimti pranešimus, ratas, tai tokio reglamentavimo nepakaks. Draudimas skleisti informaciją, kuri gali atskleisti pranešėjo tapatybę, turės būti taikomas visiems subjektams, kurie gali priimti pranešimus. Siekiant šios priemonės veiksmingumo, turėtų būti ir bendro pobūdžio pareiga (toliau) neskleisti, pavyzdžiui, dėl pranešimą gavusio asmens padaryto pažeidimo tam tikru mastu išviešintos informacijos. Be to, pareigos darbdaviui neskleisti neigiamos informacijos apie pranešėją siejimas su formaliu institucijų veiksmu – pažyma, kuria darbuotojas/kitas asmuo yra pripažintas pranešėju – susilpnina šią pranešėjų apsaugos priemonę. Pakaktų, kad potencialus pranešėjas informuotų apie savo galimą statusą. Net jei jis nepasitvirtintų, darbdavys, laikydamasis šios apsaugos priemonės reikalavimų, dėl to žalos nepatirtų.</p> <p>Nuostatos dėl netiesioginio poveikio pranešėjui laikytinos perteklinėmis, nes toks susitarimas ir šiuo metu būtų neteisėtas (jei nėra teisėtų atleidimo pagrindų).</p> <p>Pasiūlymas:</p> <p>7 straipsnio nuostatas išbraukti ir vietoje jo perkelti 8 straipsnio nuostatas, pakeisti 8 straipsnio 1 dalį ir viską išdėstyti taip:</p> <p>7—8— straipsnis. Apsauga nuo pranešėjo tapatybės</p>

		<p>atskleidimo Apsauga nuo netiesioginio poveikio pranešėjui</p> <p>1. Susitarimas tarp darbdavių dėl pranešėjo ar jo šeimos nario atleidimo iš darbo draudžiamas.</p> <p>2. Tais atvejais kai pranešėju pripažįstamas nedirbantis šeimos narys, šios įstatymo 6 straipsnio nuostatos taikomos dirbančiam šeimos nariui.</p> <p>1. Be pranešėjo sutikimo ikiteisminio tyrimo pareigūnui draudžiama skleisti informaciją, galinčią atskleisti pranešėjo tapatybę, taip pat o darbdaviui gavusiam oficialią informaciją, kad darbuotojas ir kitas asmuo yra pripažintas pranešėju draudžiama formuoti neigiamą pranešėjo įvaizdį tarp darbdavių, darbuotojų ar kitų asmenų.</p> <p>2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytas apribojimas dėl pranešėjo tapatybės atskleidimo netaikomas tais atvejais, kai pranešėjo tapatybė atskleidžiama teismo proceso metu bei kitais Lietuvos Respublikos įstatymų numatytais atvejais.</p> <p>3. Šio straipsnio 1 dalyje numatytą apribojimą pažeidę asmenys turi atlyginti pranešėjo patirtą turtinę ir neturtinę žalą.</p>
7,8		<p>Argumentai:</p> <p>Tam, kad potencialūs pranešėjai būtų apsaugoti nuo traukimo civilinės atsakomybės dėl asmens dalykinės reputacijos, garbės ir orumo žeminimo tais atvejais, kai jie veikia sąžiningai, įstatyme kaip pranešėjų apsaugos priemonė turi būti įtvirtintas pranešėjų civilinės atsakomybės apribojimas. Be to, įrodinėjimo našta tenka darbdaviui, kuris turi įrodyti, kad pranešėjas elgėsi nesąžiningai.</p> <p>Pasiūlymas:</p> <p>Vietoje į 7 straipsnį perkeltų 8 straipsnio nuostatų pridėti naujas nuostatas apie pranešėjų civilinės atsakomybės ribojimą ir 8 straipsnį išdėstyti taip:</p> <p>8 straipsnis. Pranešėjų civilinės atsakomybės apribojimas Civilinės atsakomybės dėl asmens dalykinės reputacijos, garbės ir orumo žeminimo, pranešėjas gali būti traukiamas tik įrodžius, kad jis veikė nesąžiningai.</p>
11		<p>Argumentai:</p> <p>Projekte nurodytos dvi institucijos, kurios turėtų stebėti pranešėjų apsaugos įgyvendinimo veiksmingumą. Tačiau kyla klausimai, kokių pagrindų jos galėtų būti įgaliotos vykdyti tokius veiksmus (turint omenyje, kad tai viešosios</p>

		<p>įstaigos) bei, dar svarbiau, nėra numatytas mechanizmas, kaip monitoringas būtų vykdomas (principai, išdavos, jų pačių galia reikalauti ir surinkti duomenis, rezultatų pateikimo terminai, kt.). Taigi tokia nuostata į įstatymą įneša teisinio neaiškumo, dėl kurio gali susiklostyti administraciniu požiūriu sudėtinga situacija.</p> <p>Pasiūlymas: Išbraukti 11 straipsnį: 11 straipsnis. Pranešėjų apsaugos priemonių veiksmingumo stebėseną 1. Šio įstatymu taikomų apsaugos priemonių taikomu pranešėjams efektyvumo stebėseną vykdo Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras ir Lietuvos nusikaltimų aukų rėmimo asociacija. 2. Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centras kartu su Lietuvos nusikaltimų aukų rėmimo asociacija kasmet Vyriausybei teikia pranešėjų apsaugos stebėsenos ataskaitą.</p>
12		<p>Argumentai: Keičiantis straipsnių išdėstymui, reikalinga keisti ir straipsnių numeraciją.</p> <p>Pasiūlymas: 12 straipsnio nuostatas perkelti į 11 straipsnį ir viską išdėstyti taip: 11 12-straipsnis. Santykis su kitais įstatymais 1. Esant šio ir kitų įstatymų prieštaravimams, taikomos šio įstatymo nuostatos. 2. Šio straipsnio 1 dalis netaikoma kai atitinkamos kitų įstatymų nuostatos suteikia didesnių garantijų pranešėjams.</p>
13		<p>Argumentai: Vyriausybė yra bendrosios kompetencijos vykdomoji institucija. Nustačius poįstatyminių aktų poreikį, ji turės pasirūpinti atitinkamų teisės aktų patvirtinimu. Kita vertus, kol kas nematyti kokių konkrečių aktų gali reikėti (ir, kad jų apskritai prireiks), todėl tokios nuostatos numatymas perteklinis.</p> <p>Pasiūlymas: Išbraukti 13 straipsnį:</p>

		<p>13 straipsnis. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos Vyriausybei Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos iki šio įstatymo taikymo pradžios patvirtina šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.</p>
14		<p>Argumentai: 14 straipsnio 1 dalis prieštarauja 2 daliai, nes negalima 5 mėnesius “netaikyti” “įsigaliojusio” įstatymo. Be to, keičiantis straipsnių išdėstymui, reikalinga keisti ir straipsnių numeraciją.</p> <p>Pasiūlymas: Išbraukti 14 straipsnio 2 dalį, nuostatas perkelti į 12 straipsnį ir viską išdėstyti taip:</p> <p>12 14 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir taikymas</p> <p>1. Įstatymas įsigalioja per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo leidinyje „Valstybės žinios“.</p> <p>2. Įstatymas pradamas taikyti praėjus šešioms mėnesiams nuo jo paskelbimo leidinyje „Valstybės žinios“.</p>

Teikia: